

Indholdsfortegnelse

Tilbagebetalingen fra arbejdsmarkedet stagnerer 1

Stigningen i antallet af efterlønsmodtagere og folk på overgangsydelse er så småt ved at vende. Måske 1999 bliver året, hvor stigningen i nettotilbagebetalingen fra arbejdsmarkedet vendes til nedgang.

Læger i uheldig dobbeltrolle . . . 4

Speciallæger kan både være ansat af et privatforsikringselskab og fungere som rådgivere i Den sociale Ankestyrelse. Det skaber utryghed, mener formanden for LO Amt Vejle Evald Zacho.

Social rummelighed - et kommunalt ansvar 5

Mange kommuner vælger at oprette fælleskommunale social koordineringsudvalg. Det skaber problemer, lyder meldingen fra Vestlolland.

Holdningen:

Unge tillidsrepræsentanter er en udfordring for fagbevægelsen . . 8

Af LO's næstformand Tine Auvig Brøndum

Ledighed

Tilbagebetalingen fra arbejdsmarkedet stagnerer

Meget tyder på, at udviklingen i antallet af efterlønsmodtagere og folk på overgangsydelse så småt er ved at vende. Godt hjulpet på vej af arbejdsmarkedsreformerne og fortsat faldende ledighed blandt de ældre lønmodtagere, der måske er ved at få bedre fodfæste på arbejdsmarkedet

Nettotilbagebetalingen stiger fortsat. Men langt fra så stærkt som tidligere. Godt hjulpet på vej af arbejdsmarkedsreformen og fortsat faldende ledighedstal blandt de ældre lønmodtagere. Men andre ord er de ældre lønmodtagere måske på vej til et bedre fodfæste på arbejdsmarkedet. Fortsætter udviklingen, kan 1999 blive året, hvor vendepunktet nås, så arbejdsmarkedet registrerer en samlet faldende nettotilbagebetaling.

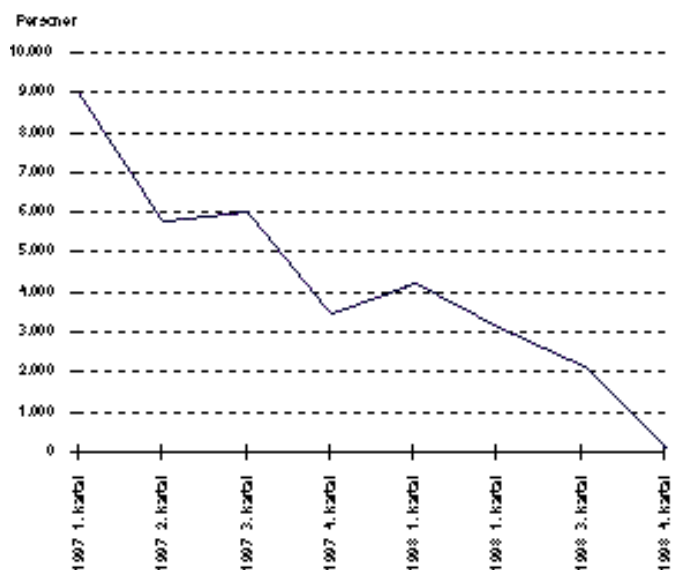
Gennem de seneste måneder har nettotilbagebetalingen - antallet af lønmodtagere, der går på efterløn eller er på overgangsydelse - svinget omkring nulpunktet. Således faldt nettotilbagebetalingen faktisk i fjerde kvartal 1998 med 1.328 lønmodtagere i forhold til

Stigningstakten brudt

Siden 1997 har der været stadigt mindre stigninger i nettotilbagebetalingen fra arbejdsmarkedet. I 1. kvartal 1997 lå stigningen i tilbagebetalingen på godt 9.000 personer. I fjerde kvartal 1998 var stigningen nede på 170 lønmodtagere. Dog betød en ekstra søgning til efterlønsordningen en stigning i de tre første måneder i år, så nettotilbagebetalingen steg med godt 1.300 personer.

Kilde: AMS

Årlig stigning i nettotilbagebetaling

kvartalet før. Men altså ikke tilstrækkeligt til, at standse stigningen, når der fokuseres på hele årets udvikling. Siden marts måned sidste år har stigningen i nettotilbagetrækning således været på 2.900 lønmodtagere.

At nettotilbagetrækningen ser ud til at stagnere, skyldes først og fremmest afskaffelsen af overgangsydelsen. I starten af 1996 var mere end 46.500 lønmodtagere på overgangsydelse. I marts i år var tallet faldet til godt 32.000.

Antallet af efterlønsmodtagere stiger fortsat. I marts i år var der i alt 9.200 flere på efterløn end i samme måned året før. Og alene i de første tre måneder i år gik 4.100 lønmodtagere på efterløn. Det betød en stigning i nettotilbagetrækningen i marts måned på ca. 1.300 lønmodtagere i forhold til samme tidspunkt sidste år.

Meget tyder på, at de seneste måneders uro omkring efterlønsordningen har fået mange lønmodtagere til at "hamstre". Men når den nye efterlønsreform begynder at slå igennem, er der håb om, at den samlede nettotilbagetrækning falder.

Mindre pres på de ældre lønmodtagere

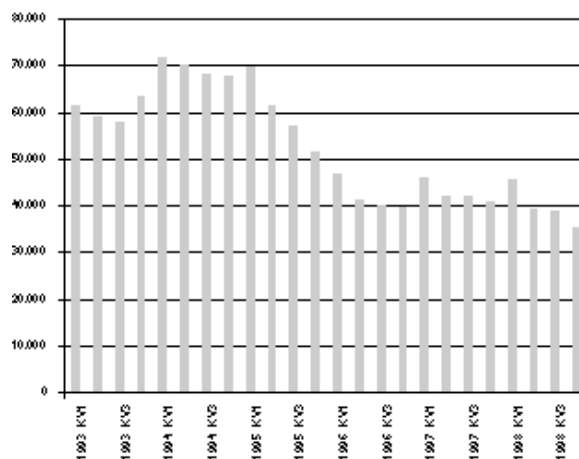
En af årsagerne til, at nettotilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet ser ud til at stagnere, også, at ledigheden blandt de ældre lønmodtagere er faldet dramatisk siden 1993.

For seks år siden var knap 62.000 50-59 årige uden arbejde. I dag er antallet af ledige i denne aldersgruppe næsten halveret til omkring 35.000 ledige. Faldet i ledigheden er jævnt fordelt blandt de 50-59 årige.

Den faldende ledighed i denne aldersgruppe ser ud til at fortsætte trods en mindre stigning i de første måneder af 1999. I marts var det gennemsnitlige antal ledige blandt de 50-59 årige på ca. 37.000 (ikke sæsonkorrigeret).

Da ledigheden i denne aldersgruppe toppede i 1994 med næsten 72.000 ledige 50-59

Ledigheden blandt 50-59 årige falder

Kilde: Danmarks Statistik

årige, var der ikke mange andre muligheder end at få overgangsydelse eller vente på efterlønnen.

De ældre lønmodtagere har fået lettere ved at fastholde deres job, fordi der er meget færre ledige i de øvrige aldersgrupper. Faldet i antallet af ledige viser også, at mange enten har fundet ny beskæftigelse eller er blevet aktiveret - i form af uddannelse eller jobtræning. I hvert fald viser tal fra Danmarks Statistik en stigende tendens til aktivering af de ledige 50-59 årige.

- Men det spiller stadig en meget væsentlig rolle for det registrerede antal ældre ledige, at der har været en voldsom vækst i de ældres deltagelse i tilbagetrækningsordninger i løbet af '90-erne. Nu er der imidlertid kommet de første spæde tegn på, at de ældre reelt er ved at få bedre fodfæste på arbejdsmarkedet. Og det er godt, fordi i fremtiden er der brug for klart flere ældre i produktionen end i dag, siger LO-sektionsleder Jan Kæraa Rasmussen.

Ledigheden under seks pct.

Marts-tallene fra Danmarks Statistik viste en historisk lav ledighed på blot 5,9 pct. Det fortsatte fald i ledigheden betyder, at der i marts i år i gennemsnit var registreret 163.200 personer som ledige mod 166.100 måneden før.

Faldet var størst for kvinder og for de 60-66 årige. Antallet af ledige 60-66 årige er på fire år faldet fra godt 14.000 ledige til ca. 5.500. En stor del af æren for faldet må dog tilskrives efterlønsordningen.

Sammenlignet med marts 1998 var der i marts i år 30.500 personer færre registrerede som ledige.

Tallene fra Danmarks Statistik viser også en stigning i antallet af aktiverede ledige på 8.000 lønmodtagere. Samtidig er antallet af ledige på orlov faldet med 5.900 personer. Set i sammenhæng med nettotilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet er den reelle ledighed i forhold til sidste år nedbragt med 25.500 personer.

Yderligere oplysninger: LO-sektionsleder Jan Kæraa Rasmussen på telefon

35 24 60 66 eller LO-konsulent Jan Eriksen på telefon 35 24 61 46

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting på telefon 35 24 60 00

Ankestyrelsen

Læger i uheldig dobbeltrolle

En læge kan udmærket være ansat i et forsikringselskab og alligevel fungere som lægekonsulent, når Den sociale Ankestyrelse tager stilling til erstatningsspørgsmål. Ankestyrelsen er landets højeste klageinstans

Den ene dag kan han sidde og bedømme indstillinger om erstatningens størrelse i et privat forsikringselskab. Den næste dag kan han sidde i Den sociale Ankestyrelse og have indflydelse på erstatningens størrelse, når lønmodtagere, der har været udsat for en arbejdsulykke, har klaget over en tidligere afgørelse.

Formanden for LO Vejle Amt, Evald Zacho, er ikke udelt begejstret for de speciallæger, som er ansat i Den sociale Ankestyrelse. Ikke fordi de ikke leverer et ordentligt stykke arbejde. Men snarere fordi, de ved deres bijob måske skaber en uheldig usikkerhed for behandlingen af mange lønmodtageres klagesager.

- Jeg er ganske enkelt utryk ved, at Ankestyrelsens læger på samme tid kan være ansat af de forsikringsselskaber, der skal udbetale erstatning i forbindelse med arbejdsulykker, og Den sociale Ankestyrelse. Jeg ved, at de enkelte speciallæger håndhæver en regel om ikke at fungere i sager, hvor de også har bedømt sagen for et forsikringsselskab. Men det burde være muligt at finde speciallæger til disse stillinger i Den sociale Ankestyrelse, som ikke har forbindelse til nogen af parterne, siger Evald Zacho.

Den sociale Ankestyrelse har i dag ansat godt 20 speciallæger, der deltager i behandlingen af klagesager. Ankestyrelsen er den højeste klageinstans for borgerne i sager behandlet af de sociale myndigheder. Styrelseschef Karen Sejersdal afviser, at der skulle være behov for at se nærmere på lægernes eventuelle inhabilitet.

- Mig bekendt er det bare et par stykker af vore lægekonsulenter, der som bibeskæftigelse også er ansat af forsikringsselskaber. Der findes dog også eksempler på, at nogle er ansat som konsulenter for nogle af pensionskasserne. Vi har strikte regler, der sikrer, at lægekonsulenterne ikke behandler sager, hvor deres anden arbejdsgiver er involveret. Og desuden må de heller ikke have haft kontakt med klageren i sundhedssystemet, siger Karen Sejersdal.

Evald Zacho er ikke bekymret over for lægernes håndtering af de sager, hvor de er involveret via eksempelvis et forsikringsselskab. Men det generelle habilitetsspørgsmål vil han gerne havde diskuteret åbent.

- Det er klart, at hvis lægerne i deres ansættelse i et forsikringsselskab har været med til at bedømme en bestemt type af sager, vil det være med til at skabe en præcedens. Andre læger vil måske have svært ved at se helt åbent på en sagsfremstilling, hvis en kollega - for et forsikringsselskab - har forsøgt at begrænse selskabets udbetalinger ved en skrappe bedømmelse end nødvendigt, siger han.

LO-konsulent Michael Jacobsen mener ligeledes, at specialægernes bijob for forsik-

ringsselskaberne er med til at skabe en unødvendig utryghed.

- Det er klart, at Den sociale Ankestyrelse håndhæver den specielle inhabilitet, når lægerne er direkte involveret i sagen for den ene part. Og at lægerne også selv er opmærksomme på problemerne. Men det besvarer ikke spørgsmålet om, hvorvidt det er særlig smart, at lægerne i det hele taget kan være ansat i et forsikringselskab - eller pensionskasse for den sags skyld - samtidig med, at de vurderer klagesager i Ankestyrelsen, siger Michael Jacobsen.

Yderligere information: LO-konsulent Michael Jacobsen på telefon 35 24 61 29

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Marie-Louise Knuppert på telefon 25 24 60 00

Social koordinering

Social rummelighed - et kommunalt ansvar

Flere kommuner end ventet er gået sammen om at oprette fælles forebyggende koordinationsudvalg på det sociale område. På Vestlolland er et fælleskommunalt udvalg ved at falde fra hinanden på grund af uenighed. Omvendt er der eksempler på, at nye koordinationsudvalg i én kommune har lagt offensivt ud for at realisere tankerne om et lokalt, rummeligt arbejdsmarked

• På landsplan er der oprettet 140 lokale koordinationsudvalg, som tilsammen dækker alle landets 275 kommuner. De 55 af udvalgene er fælleskommunale og dækker 2-6 kommuner. Der er kun 1 LO-repræsentant i hvert udvalg uanset kommunernes antal. De fleste LO-medlemmer og -suppleanter kommer fra hhv. SID, FOA, KAD, HK, TIB og Metal.

Trods den faldende ledighed, der også er kommet mange kontanthjælpsmodtagere til gode, er det ikke lykkedes kommunerne at få styr på deres omkostninger på det sociale område. Det er især udgiften til sygedagpenge, der fortsætter med at stige, hvorimod antallet af nye førtidspensionister er faldet en smule, efter at kommunerne har overtaget behandlingen af pensionsansøgninger.

Den voksende beskæftigelse skaber i sig selv åbninger, der kan bane vej for, at flere kontanthjælpsmodtagere og en del af de langtidssygemeldte kan komme tilbage i job, som er specielt tilpasset deres evner og behov. På den baggrund kan det undre, at kommunerne ikke mere helhjertet går ind i arbejdet med de nye forebyggende koordinationsudvalg, der ifølge den ny lov skulle være oprettet landet over inden 1. januar i år.

Det mener LO, som fra starten har bakket kraftigt op om de nye lokale udvalg. De ses som et centralt omdrejningspunkt i indsatsen for at skabe et mere rummeligt arbejdsmarked, hvor der også er plads til personer med nedsat arbejdsevne på særlige vilkår.

- De forebyggende koordinationsudvalg skulle være oprettet i alle kommuner den 1. januar 1999. Udvalgenes politiske hovedopgave er forebyggelse samt fastholdelse og integration af personer med nedsat arbejdsevne på det ordnede arbejdsmarked.

- De sociale koordinationsudvalg er sammensat af repræsentanter for LO, FTF, Dansk Arbejdsgiverforening, de praktiserende læger, invalideorganisationerne Arbejdsformidlingen og kommunalbestyrelsen.

- Antallet af kontanthjælpsmodtagere er endnu ikke opgjort for 1998. I 1997 var der 259.400, der fik hjælp til forsørgelse fra kommunen, mod 261.970 året før. Omregnet til helårspersoner drejer det sig om 160.255 i 1997 og 159.873 i 1996. De samlede udgifter til kontanthjælp var 17,3 mia. i 1997 mod 15,5 mia. i 1996.

Den letteste udvej

I LO har det vakt bekymring, at antallet af nystartede udvalg er blevet lavere end ventet. Det skyldes, at flere kommuner er gået sammen om at oprette fælles koordinationsudvalg dækkende 3-7 kommuner fremfor at satse på hvert sit udvalg. Og det kan igen være tegn på manglende prioritering eller engagement fra kommunernes side i en vigtig social opgave.

- Der kan være gode grunde til at oprette koordinationsudvalg, som omfatter flere kommuner, hvis området udgør et naturligt arbejdskraftopland. Men det er ikke vort indtryk, at det har været afgørende for de pågældende kommuner. Derfor kan man frygte, at de fælles udvalg er oprettet, fordi det var den letteste måde at overholde lovgivningen på. Hvis det er tilfældet, lover det ikke godt for det fremtidige udvalgsarbejde, siger LO-konsulent Gudrun Vinde, der via sit daglige arbejde er i tæt kontakt med LO-repræsentanterne i de lokale koordinationsudvalg.

Hun er langt fra begejstret for de udvalg, der dækker flere kommuner, fordi det giver arbejdsmarkedets parter - LO, Dansk Arbejdsgiverforening og FTF - ringere mulighed for at præge udvalgenes arbejde. Og det er særlig uheldigt, fordi det i høj grad er de netværk, som organisationerne indgår i, der skal føre frem til øgede revalideringsmuligheder for nogle af de mennesker, som i dag modtager sociale ydelser.

Svært at finde fællesnævner

- Hvis kommunerne først holder møder og finder frem til forslag, som de kan blive enige om, så er de ikke indstillet på bagefter at skulle forhandle med organisationerne om helt andre løsninger. Problemerne er ofte så forskellige fra kommune til kommune, at det er svært at finde en rimelig fællesnævner. Og samtidig afskærer man sig fra at vælge mere optimale løsninger, som passer præcist på de konkrete problemer, der er i kommunen, påpeger Gudrun Vinde.

Lige før den ny lov trådte i kraft, vedtog Folketinget et forslag fra socialminister Karen Jespersen, som betyder, at der allerede fra i år bevilges penge, som koordinationsudvalgene kan bruge fortrinsvis til virksomhedsrettet revalidering. For 1999 er der afsat 95 mill. kr. til deling blandt kommunerne. Fra år 2000 sættes beløbet op til 145 mill. kr.

Gudrun Vinde forudser, at fordelingen af de statslige midler kan give store uoverensstemmelser, når der er flere kommuner i ét koordinationsudvalg. Det er svært at tilrettelægge projekter, der både tilgodeser de enkelte målgrupper, og som sikrer en ligelig fordeling af pengene mellem forskellige kommuner, mener hun.

En frustrerende oplevelse

At det, der kan gå galt, også ofte gør det, viser et eksempel fra Vestlolland. Her valgte fire kommuner i efteråret om at gå sammen om et fælles koordinationsudvalg, som skulle

- **Antallet af sygedagpengemodtagere er steget svagt fra 388.147 i 1996 til 399.328 i 1997 og 401.761 i 1998. Udgifterne til sygedagpenge er steget i endnu højere takt - fra 6,9 mia. kr. i 1996 til 7,3 mia. kr. i 1997 og 7,6 mia. i 1998.**

- **Antallet af førtidspensionister er efter mange års stigning begyndt at falde. I 1998 fik 24.931 personer tilkendt førtidspension mod 29.165 i 1997 og 29.205 i 1996.**

tackle de meget store sociale problemer i området. Arbejdsløsheden i de fire kommuner Nakskov, Ravnsborg, Rudbøl og Højreby er dobbelt så stor som i resten af landet.

Udvalget blev etableret til tiden med repræsentanter for alle kommunerne, dog har de praktiserende læger foreløbig meldt fra. Siden har udvalget arbejdet på en handlingsplan for den indsats, der skulle hjælpe nogle af de mange ledige og sygemeldte i gang med uddannelse, jobtræning, revalidering o.s.v.

Men indtil nu er det ikke lykkedes at blive enige, og der er alvorlig risiko for, at udvalget må opløses, fordi en af de fire kommuner ikke vil acceptere planen.

- Det er frustrerende at opleve så lidt forståelse for en indsats, som alle kan se er absolut nødvendig, siger formanden for det fælles koordinationsudvalg, Steen Bengtson fra Ravnsborg kommune.

Han mener, at der både er politiske og administrative barrierer, som udvalgene skal overvinde for at løse deres koordinerende opgaver. Men især ærgrer han sig over, at de fire kommuner nu næppe kan nå at få brugt de 548.000 kr., som de tilsammen er tildelt i støtte fra Socialministeriet i år.

Offensiv 10-punktsplan

Selv om der nogle steder kan være usikkerhed om engagementet - også i udvalg, der kun dækker én kommune - er der dog samtidig eksempler på lokale koordinationsudvalg, som er gået så offensivt til værks, at de allerede nu kan fremlægge klare planer for, hvad de vil satse på, og hvordan de tildelte midler skal bruges.

Det er blandt andet tilfældet i Lyngby-Taarbæk kommune nord for København. Her har det ny udvalg på rekordtid udarbejdet en meget ambitiøs 10-punktsplan, som de lokale parter nu er i fuld gang med at føre ud i livet.

Et af målene er at forøge antallet af fleksjob i kommunen fra 30 til (mindst) 75. Personer på fleksjob modtager overenskomsmæssig løn, mens arbejdsgiveren bliver kompenseret for en del af lønnen i form af offentlige tilskud.

- For at vise, at vi tager opgaven alvorligt, har vi besluttet at ansætte en konsulent, der selv er i fleksjob, til at tage kontakt med arbejdspladserne for at finde nye fleks- og skånejob, siger LO's repræsentant i koordinationsudvalget, René Pedersen. Han regner med, at flertallet af de nye fleksjob kan oprettes i de virksomheder, hvor de pågældende i forvejen er ansat. Men der bliver brug for en kraftig opsøgende indsats for at skaffe de øvrige job, som skal tilbydes langvarige kontanthjælpsmodtagere.

Informationskampagne

Derfor arbejder koordinationsudvalget også på at skabe et virksomhedsnetværk som led i et lokalt samarbejde om udbrede og forankre den sociale ansvarlighed i Lyngby-Taarbæk kommune. Men udvalget går endnu videre, for det vil også inddrage kommunens befolkning i sine aktiviteter for at få så stor gennemslagskraft som muligt.

Det største enkeltprojekt er oprettelsen af en hjemmeside og en database over fleks- og skånejob, hvor borgere og virksomheder kan komme med gode forslag og ideer. Her vil arbejdsgivere og fleksjob'ere også kunne finde hinanden - evt. med hjælp fra kommunens jobkonsulenter. Der er også mulighed for, at organisationer, virksomheder og enkeltpersoner kan søge om midler til konkrete projekter, oplysningsaktiviteter o.lign. fra en særlig pulje på 100.000 kr., der er afsat til formålet.

- Vi er enige om, at det arbejde, der skal gøres, er en fællesopgave for hele kommunen. Derfor er der brug for størst mulig åbenhed om udvalgets arbejde, og vi tror, at vi kan skabe den interesse og opbakning blandt borgere og virksomheder, som er nødvendig, siger René Pedersen.

Yderligere information: LO-konsulent Gudrun Vinde på telefon 35 24 62 51

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Marie-Louise Knuppert 35 24 60 00

Holdningen |

Unge tillidsrepræsentanter er en udfordring for fagbevægelsen

Af LO's næstformand
Tine Aurvig Brøndum

LO's undersøgelse af tillidsrepræsentanternes arbejdsvilkår har afsløret, at der er forskelle mellem de unge og de ældre tillidsrepræsentanternes motiver til at lade sig vælge og deres holdninger til fagbevægelsens grundlæggende værdier.

De unge har ladet sig vælge, fordi de mener, at tillidshvervet kan bidrage positivt til deres personlige udvikling - hvorimod de ældre tillidsrepræsentanter i højere grad har påtaget sig hvervet for at sikre kollegerne bedre løn- og arbejdsvilkår.

Undersøgelsen har også vist, at de unge i mindre udstrækning end de ældre er af den opfattelse, at det er fagbevægelsens hovedopgave at sikre solidariteten i samfundet samt at sikre indflydelse til de svageste. Endvidere er der langt færre unge tillidsrepræsentanter end ældre, der stemmer på Socialdemokratiet.

Der er andre forskelle, der kunne trækkes frem, men hvorom alting er, så viser tillidsrepræsentantundersøgelsen, at de unge er mere individualistisk orienterede end de ældre tillidsrepræsentanter.

Spørgsmålet er så, hvad det betyder for fagbevægelsen.

På den ene side kan man med udgangspunkt i generationsforskellene sige, at fagbevægelsen står over for sin snarlige død, når kernetropperne ikke længere er bærere af de helt grundlæggende kollektive, socialdemokratiske værdier.

På den anden side kan man med lige så stor ret sige, at fagbevægelsen udgør et attraktivt fællesskab for unge i dag - modsat hvad der ellers synes at være den gængse opfattelse både i og uden for fagbevægelsen. Unge, der holdningsmæssigt formentlig i vid udstrækning ligner alle andre unge, lader sig vælge til at være tillidsrepræsentanter. Det havde faktisk først været rigtigt galt, hvis det faglige arbejde udelukkende havde appel til den lille gruppe unge, der alt andet lige ser på verden med en 50-årigs "briller".

Det kan næppe være nogen hemmelighed, at jeg mest hælder til den sidste tolkning. Dog med den væsentlige tilføjelse, at jeg mener at de unge tillidsrepræsentanter med deres holdninger og handlinger er en stor udfordring for fagbevægelsen.

En udfordring på to måder. For det første fordi vi skal være os de unge tillidsrepræsentanters holdninger og handlinger bevidste, når vi konstant indirekte pålægger dem nye typer arbejdsopgaver. Vi vil gerne have, at tillidsrepræsentanterne aktivt tager ansvar for at fremme tankerne bag det rummelige arbejdsmarked på virksomhederne, men undersøgelsen viser, at det blot er et mindretal, der prioriterer sådan en opgave.

For det andet må vi løbende udvikle fagbevægelsen, så vi er i stand til at imødekomme de nye generationers ønsker og krav, så de bedre kan se sig selv i fagbevægelsen. Det kan vi gøre ved at lægge endnu større vægt på, at fagbevægelsen er en demokratisk organisation, hvor interessevaretagelsen bygger på dialog mellem medlemmer og valgte repræsentanter, samtidig med at vi åbner op for mere spontane deltagelsesmuligheder.

At de unge tillidsrepræsentanter ikke ligner de ældre, er ikke ensbetydende med fagbevægelsens snarlige død - tværtimod er det udtryk for, at fagbevægelsen ikke er et sektersk foretagende, der udelukkende appellerer til en lille gruppe frelst.

Men det er en udfordring...